

Výzkumný problém

Vnímání knihovnické profese knihovníky/knihovnicemi.

Interpretace výzkumného problému

V tématu se zaměřím na motivaci výkonu knihovnického povolání. Proč se člověk knihovníkem vůbec stane a jak k takovému rozhodnutí dospěje? Jak si představoval, že jeho práce bude vypadat a jaká je realita? Jak vnímá svou roli v 21. století? Považuje svou práci za užitečnou? Co se mu povedlo a na co je hrdý? Jak vnímá své pracovní ohodnocení? Informanti budou tázáni na osobní zkušenosti, pocity a příklady ze své praxe.

Hlavní výzkumná otázka

Co motivuje knihovníky k výběru a setrvání ve své profesi?

Výzkumné podotázky

- 1) Jaká byla cesta informanta ke knihovnické profesi?
- 2) Jaké jsou hlavní důvody pro výkon povolání?

Tazatelské otázky

- 1) Jak jste se dnes měl(a) v knihovně?
- 2) Jakou pozici v rámci knihovny zastáváte?
- 3) Jak dlouho jí vykonáváte?
- 4) Můžete popsat váš typický pracovní týden?
  - a. Jaké činnosti v rámci práce vykonáváte?
  - b. Které z nich považujete za nejdůležitější?
  - c. Co neobvyklého se vám přihodilo v posledním týdnu?
- 5) Povězte mi o tom, jak jste dospěl(a) k rozhodnutí dělat tuto profesi?
  - a. Měla na vaše rozhodování vliv rodina a přátelé?
  - b. Můžete mi říci o tom, co jste studoval(a)?
  - c. Máte nějaké zájmy, které si jsou blízké s vaším současným povoláním?
  - d. Máte nějaký svůj profesní vzor?
  - e. Kdybyste se nyní znovu rozhodoval(a), co budete dělat, co by to bylo?
- 6) Co vás na vašem povolání baví?
  - a. Vzpomenete si na situace, kdy se při vaší práci dostavuje pocit uspokojení?
  - b. Co považujete za své profesní úspěchy?
  - c. Jak hodnotíte váš pracovní kolektiv?
- 7) Co je pro vás odměnou za vaši práci?
  - a. Můžete uvést konkrétní příklady?
- 8) Co vám knihovnická profese přináší?
  - a. Co vám přináší do profesního života?

- b. Co vám přináší do osobního života?
- 9) Vzpomenete si na událost / situaci, kdy jste uvažoval o změně povolání?
  - a. Co vás přimělo vytrvat?
- 10) Co si myslíte o svém mzdovém ohodnocení?
- 11) Kolik je vám let?
- 12) Chcete se na závěr na něco zeptat?

Identifikace informanta

Alena, 54 let, knihovnice v čítárně s internetem v městské knihovně

Přepis části rozhovoru (otázky 5 a 6 a,b)

Jak si dospěla k rozhodnutí stát se knihovnicí? Teď nemyslím vyloženě jít tam pracovat, ale kdy byl ten moment, kdy ses začala ubírat tímto směrem.

Uf to bude těžké. Jako ... takhle ... já sem po základní škole, nebo v osmé třídě, kdy si to člověk volil, co budu dělat, ale nevěděla sem to. A neměla sem úplně ambice chodit někam na gymnázium. Chtěla sem něco praktického, co prostě můžu dělat, čím můžu pomáhat lidem. Sem se rozhodovala jestli třeba zdravotní sestra. Tam mě odradilo to, že teta, která to dělala, tak dycky vyprávěla historky z té nemocnice a že to bylo hodně těžké a dost náročné psychicky na výkon té práce, tak sem si tu možnost rozmyslela, ačkoliv se mi líbila asi ze všeho nejvíc. Takže ta volba padla na tu střední knihovnickou. Říkala sem si, co je tak nějak vedle a blízko, abych nemusela zase někam dojíždět. A tak jako říkala, že je to taky práce s těma lidma a že člověk jim může taky nějak pomoci. Já sem tehdy hodně četla, takže ty knížky pro mě byly takové ... nebo teda pořád hodně čtu ... takže je to takové ... ta jejich společnost těch knih, jak se člověk o ten fond stará a pořád ho opečovává. Přišlo mi to příjemné.

Mělo na to rozhodování vliv povolání někoho z rodiny? Zmínila si vlastně tu tetu jako zdravotní sestru a že ses vlastně rozdovala mezi tím knihovnictvím a zdravotnictvím, kde ses inspirovala od té tety. Chci se zeptat, jestli naopak někdo z rodiny pracuje v knihovnictví? Nebo někdo blízký a známý?

To ne to ne. To možná kdysi prababička dělala v nějakém archivu kdysi dávno, ale to já si nepamatuju. Už sem jí nezažila, vím to jen od maminky. Ale jako nikdo s kým sem se potkala v dětství nebo z okolí nebyl knihovníkem. To né.

Mm a někdo třeba z přátel, z doby kdy si studovala na té střední škole?

V té době. Tak vím jako, že kamarádka měla maminku knihovnici a to mi přišlo jako zajímavá práce. Nebo ... já sem se jí na to párkrát ptala a ona mi říkala co maminka dělá a jak chodí domů a co tam třeba dělají v té knihovně. A taky když sem chodila do té knihovny já sama, protože knížek moc nebylo v té době ... tak jako takhle, skrze tu kamarádku, že sem tam potkávala tu její maminku. Ale jinak já sem se třeba styděla hodně, než bych se jí přímo na něco vyptávala sama. To spíš ne. Jen že si třeba člověk půjde půjčit tu knížku, pozdraví a zeptá se co Hanka a tak, ale jinak ne. Nebyl tam moc ten vliv těch přátel.

Dobře, děkuju. Zmínila si, že ráda čteš, což je jeden ze zájmů, který se prolíná s tím knihovnickým povoláním. Mohla by si říci ještě jiné zájmy, které jsou blízké tomu povolání, kromě knih jako takových?

Jó to já si i ráda třídím věci, víš? Když sme třeba byli s manželem na dovolené a jezdili sme někde po Chorvatsku nebo sme se vydali do Itálie, tak on manžel hodně fotí. A i já když se mě dostane ten foťák do ruky, tak zkouším experimentovat trošku nebo fotit nějaké detaily a takové věci. A právě ono bylo docela dost těch fotek, když sme se vydávali každé léto někam a ještě se teda vydáváme pořád, tak je to pro mě taková kratochvíle si ty fotky třídit nějak, dělat si ty alba, mít to jako seřazení víš? Je to taková realizace. Když se podívám do tohohle alba, tak zjistím, že to mám v tom seznamu napsané, čeho se to týká, kde to jako je a je tam ten rok pořízení. Je to dobré, když to má člověk takto setříděné, že ta paměť není úplně nejlepší a bude ještě horší.

Takže kdybych za tebou přišel s 20 GB diskem plným fotek za posledních deset let, tak bys mi byla ochotná to setřídít? Protože to je zrovna práce, kterou já dělám nerad a když to mám nějakým způsobem třídit v tom počítači, tak mi to moc nejde a nebaví mě to.

To úplně nevím! (smích) To bych se musela naučit s nějakým tím programem, protože my máme jako většinu těch fotek, protože manžel fotí na ty filmy právě, nefotí do digitálu. Takže mám problém, to bys mě musel naučit s tou aplikací. Ale pak si myslím, že kdybys mi ukázal, jak tam zadávat ty informace do toho, tak bych se do toho možná dostala (smích).

Děkuju! To byla jen taková drobná odbočka. Máš nějaký profesní vzor? Nějakého super-knihovníka?

To já nevím jestli mám nějaký profesní vzor. To je strašně těžká otázka tady u tohohle ... profesní vzor. (přemýšlí) To opravdu ti asi něřeknu. Můžu maximálně říct, že vzorem je pro mě naše paní vedoucí, co to má pod palcem. Dělá to už padesát let tady tohleto. Spíš už jako přesluhuje, měla by být už dávno v důchodu, ale pořád dochází. I když už se jí snaží město naznačit, že by to mohla předat někomu tak ona to pořád vede a je taková vděčná a chce všem pomoci nějak vyhovět. Tak asi ona, že se takhle obětovala tomu svému zaměstnání.

Děkuju. Kdyby ses vrátila zpátky do těch 14 – 15 let a měla ses znovu rozhodovat ve volbě povolání, vybrala by sis stejně nebo by ses rozhodla jinak?

To je těžké zase se o tom bavit. To je co by kdyby. Když sem to nevyzkoušela, tak o tom nemůžu moc soudit. To knihovnictví mi nějak přirostlo nák k srdci asi tím, že už se tady s holkama známe. Vím, že tady má člověk už nějak ten proces daný, jak to provádět a dělat to. Pořád třeba někdy si říkám o té sestřičce, jaké by to bylo to dělat, ale asi nedokážu na to odpovědět takhle.

Já se ještě zeptám jinak: Jak si spokojená s tím, co děláš teď?

Spokojená? No asi jako sem spokojená. Baví mě to. (smích)

To je i má další otázka: Co tě na tom povolání baví?

Jo. Chceš jako něco konkrétního vědět?

Budu rád!

Baví mě na tom, že člověk si tady může dělat s tima knížkama za prvé. Že když třeba holky a paní vedoucí se nějak domluví a kolegyně tam se shodnou, že je objednají, tak to de k nám. Tu knížku dostaneš do ruky, abys jí zařadil, tak víš, že tu něco dalšího vyšlo a máš o tom přehled. A můžeš to předat tomu předat dál těm čtenářům. Asi je to ta práce s těma lidma. (kývá)

Když to víc přiblížím, vzpomeneš si na nějakou situaci, kdy se při té tvé práci dostavil nějaký pocit uspokojení? Kdy sis opravdu řekla „jo, sem ráda, že sem teďka tohle udělala“.

Jó. Ano. Určitě. To sme zrovna pořádaly s kolegyní co má na starosti právě akce z toho dětského, tak sme jí jako pomáhali s nákou sérií autorského čtení a ono mělo to ohlas, protože sme pozvali tady Michala Viewegha nebo ty lidi, kteří jsou obecně známí a právě kolegyně pro to měla vymyšlený nějaký plán jak to rozšířit a jak to mezi ty lidi dostat. My sme jí pomáhaly třeba roznášet letáky a s přípravou toho čtení. A když sem potom viděla, jak je ta naše čítárna, my sme jí teda přeměnili na tu místnost, kde může teda sedět těch padesát, šedesát lidí... že nám pučili v kulturáku sedačky. Tak to bylo to no. Když tam ti lidi přicházeli a přicházeli a bylo to plný a cítili se... viděla sem že je to baví a že se na to těší. Že ta knihovna jim to může jako dopřát. A že ten autor to taky vidí, že si nepřišlo jen pár osob. On ten Viewegh nám řekl, že to tu máme hezký, tak sem byla potěšená. My sme mu ukazovaly ty jeho knížky, že je má a on že jo. Tak nám je i tady podepsal a máme je tu vystavená na polici, já ti jí ukážu. (usmívá se přemýšlí) Tak to je asi ono.

Co považuješ za svoje profesní úspěchy s odstupem let? (smích informantky) Co se ti povedlo, za co by ses pochválila?

Hmm. Tak ten profesní úspěch asi že sem tady pořád. Že sem se tady nějak udržela. Když se tady snižovaly stavy před nějakými patnácti lety, že si to člověk dokázal nějak obhájit. Lidi tenkrát proti tomu trochu brojili tady. Prostě knihovna má tady nějaký úbytek, to nechceme. Tady to, že mají mě rádi trochu asi, že se tady vídáme a já se jim dycky snažim vyjít vstříc. Asi sem ráda za to, že sem se obstojně naučila pracovat s tím systémem, s tím počítačem. Bylo to takové, když s tím člověk nedělá každý den nebo ho to úplně nezajímá, tak je to trochu problém. Tak že sem získala nějaké zkušenosti k těm počítačům a můžu tady pořád jako být v té knihovně a dělat tu práci. (odmlka) Asi už ty úspěchy jako ... to je těžký, asi abych si to prošla tak rok po roce, co sme tady dělali no. Jo asi další úspěch, že se nám to tady podařilo dát aspoň nějak do pucu po té revoluci, to nebylo úplně příjemné. Nebyl tady v tom moc pořádek, ale teď už to je dobrý. S kolegama sme to vytáhli. Dali tomu ten systém. Už tady nejsou rozházené knížky.